

ประเด็นสารสำคัญสำหรับการรณรงค์ป้องกันเด็กจมน้ำปี ๒๕๖๑

อย่าให้ปิดเทอมนี้เป็นปิดเทอมสุดท้ายสำหรับเด็ก (มีนาคม-พฤษภาคม ร่วมรณรงค์ป้องกันเด็กจมน้ำ)

Theme: “บ้านเริ่ม ชุมชนร่วม: พื้นที่เล่นปลอดภัย เด็กไม่จมน้ำ”

การจมน้ำเป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กไทยอายุต่ำกว่า ๑๕ ปีเสียชีวิตสูงเป็นอันดับหนึ่งของทุกสาเหตุ ทั้งโรคติดเชื้อและโรคไม่ติดเชื้อ จากข้อมูลเบื้องต้นในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา (ปีพ.ศ. ๒๕๕๑ - ๒๕๖๐) พบว่ามีเด็กจมน้ำเสียชีวิตเฉลี่ยสูงถึง ๙๕๗ คน/ปี หรือวันละเกือบ ๓ คน ช่วงเดือนมีนาคม-พฤษภาคมเป็นเดือนที่เด็กจมน้ำเสียชีวิตมากที่สุดเพราะตรงกับช่วงปิดภาคการศึกษาและช่วงฤดูร้อน กระทรวงสาธารณสุขจึงได้กำหนดให้วันเสาร์แรกของเดือนมีนาคมของทุกปีเป็นวันรณรงค์ป้องกันเด็กจมน้ำ โดยในปี ๒๕๖๑ นี้ตรงกับวันเสาร์ที่ ๓ มีนาคม แม้ว่า การจมน้ำเสียชีวิตของเด็กในช่วงปิดเทอมจะเป็นกลุ่มเด็กวัยเรียนมากที่สุด แต่อย่างไรก็ตาม พบว่าเด็กอายุต่ำกว่า ๐-๒ ปี มีจำนวนการเสียชีวิตจากการจมน้ำสูงถึงร้อยละ ๒๐ ของกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี ทั้งๆที่เด็กในกลุ่มนี้ ต้องอยู่ในความดูแลของผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก ดังนั้นสำนักโรคไม่ติดต่อ จึงได้กำหนด Theme สำหรับการรณรงค์ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ คือ “บ้านเริ่ม ชุมชนร่วม: พื้นที่เล่นปลอดภัย เด็กไม่จมน้ำ” เพื่อเน้นย้ำให้เกิดการใช้คอกกั้นเด็ก (Playpen) ในกลุ่มเด็ก ๐-๒ ปี ตามแนวทางขององค์การอนามัยโลก

กรมควบคุมโรคขอเชิญชวนให้ทุกภาคส่วนจัดกิจกรรมรณรงค์ตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงพฤษภาคม โดยเน้นการสื่อสารในวงกว้างเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายระดับชุมชนซึ่งนับว่า เป็นกลุ่มเสี่ยงหลัก เช่น สถานีวิชิตชุมชน หอกระจายข่าว หรือรถกระจายเสียง โดยมุ่งหวังให้ครอบครัว (บ้าน) เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างความปลอดภัยทางน้ำ และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและชุมชนพึ่งตนเองได้ ภายใต้แนวคิด “บ้านเริ่ม ชุมชนร่วม: พื้นที่เล่นปลอดภัย เด็กไม่จมน้ำ” โดยเน้นประเด็นดังนี้

ประเด็นสำคัญสำหรับการสื่อสาร

- อย่าให้ปิดเทอมนี้เป็นปิดเทอมสุดท้ายสำหรับเด็ก
- ปิดเทอมภาคฤดูร้อน ๓ เดือน (มี.ค. - พ.ค.) ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ มีเด็กจมน้ำเสียชีวิตถึง ๒๕๔ คน (ร้อยละ ๓๕.๙ ของเด็กที่จมน้ำเสียชีวิตตลอดทั้งปี) โดยเกือบครึ่งหนึ่งเป็นเด็กอายุ ๕-๙ ปี (ร้อยละ ๔๘.๔)
- เกือบครึ่งหนึ่งของเหตุการณ์ที่เฝ้าระวังเด็กจมน้ำช่วงปิดเทอม พบว่าเป็นการชวนกันไปเล่นน้ำเป็นกลุ่ม ตั้งแต่ ๓ คนขึ้นไปโดยเสียชีวิตมากที่สุดพร้อมกันถึง ๓ คน มีถึง ๔ เหตุการณ์ และ ๒ คน มีถึง ๑๐ เหตุการณ์^(๒)
- ในปีที่ผ่านมา (ปี พ.ศ. ๒๕๖๐) มีเด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี จมน้ำเสียชีวิต ๗๐๘ คน^(๑) (ใกล้เคียงกับปี พ.ศ. ๒๕๕๙ เท่ากับ ๗๑๓ คน)
- แหล่งน้ำที่เด็กจมน้ำและเสียชีวิตมากที่สุด คือ แหล่งน้ำตามธรรมชาติ (ร้อยละ ๔๔.๙)^(๓)
- เด็กอายุ ๕ - ๙ ปี เป็นกลุ่มเสี่ยงสูงสุด และจมน้ำเสียชีวิตเพิ่มมากขึ้นกว่าปีที่ผ่านมาถึง ร้อยละ ๑๑.๔^(๑)
- ในปีที่ผ่านมา (ปี พ.ศ. ๒๕๖๐) มีเด็กเล็ก (อายุ ๐-๒ ปี) จมน้ำเสียชีวิตถึง ๑๔๐ คน (ร้อยละ ๑๙.๘ ของเด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี)^(๑)
- เด็กเล็ก จมน้ำจากแหล่งน้ำภายในบ้านและรอบบ้านมากที่สุด สาเหตุเกิดจากความเผลอเรอของบุคคลในครอบครัว (พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย)
- ๑ ครั้วเรือน ๑ คอกกั้นเด็ก (Playpen) ช่วยป้องกันเด็กเล็กจมน้ำ

เอกสารอ้างอิง

๑. กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. การจมน้ำเสียชีวิตปี พ.ศ. ๒๕๖๐ (ข้อมูลเบื้องต้น ณ วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑) [ไฟล์ข้อมูล]. กรุงเทพมหานคร: กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข; ๒๕๖๑.
๒. สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค. การเฝ้าระวังข่าวจากสื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๐. กรุงเทพมหานคร: สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข; ๒๕๖๐.
๓. สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค. การเฝ้าระวังการบาดเจ็บระดับชาติ (Injury Surveillance System: IS) ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ [ไฟล์ข้อมูล]. กรุงเทพมหานคร: สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข; ๒๕๖๑.

สถานการณ์เด็กจมน้ำปี พ.ศ. ๒๕๖๐ และมาตรการป้องกัน

ข้อมูลทั่วไป

- รายงานการจมน้ำระดับโลก (Global Report on Drowning) ขององค์การอนามัยโลก^(๑) พบว่าทุกปีมีเด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี เสียชีวิตจากการจมน้ำ ๑๔๐,๒๑๙ คน เสียชีวิตเป็นอันดับ ๓ รองจากโรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบ และเอชไอวี
- ประเทศไทยพบว่าการจมน้ำเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับ ๑ ของเด็กไทยอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี^(๒-๓)
- ในทุกวัน จะมีเด็ก (อายุต่ำกว่า ๑๕ ปี) จมน้ำเสียชีวิต ๒ คน

สถานการณ์ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ (ทั้งปี) **

- ข้อมูลปี พ.ศ. ๒๕๖๐ พบเด็กจมน้ำเสียชีวิต ๗๐๘ คน^(๔)
- ช่วงปิดเทอม ๓ เดือน (มีนาคม – พฤษภาคม) พบเด็กจมน้ำ ๒๕๔ คน โดยเป็นกลุ่มเด็กอายุ ๕-๙ ปีมากที่สุด (ร้อยละ ๔๘.๔)^(๔)
- เด็กจมน้ำเสียชีวิตในช่วงปิดเทอมปี พ.ศ. ๒๕๖๐ สูงกว่าปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ถึง ๕๑ คน (ร้อยละ ๒๕.๑)^(๕)
- พบเด็กอายุ ๕ – ๙ ปี จมน้ำเสียชีวิตเพิ่มมากขึ้นกว่าปีที่ผ่านมาถึง ร้อยละ ๑๑.๔^(๕)
- เด็กเล็ก (อายุ ๐-๒ ปี) จมน้ำเสียชีวิตถึง ๑๔๐ คน (ร้อยละ ๑๙.๘ ของเด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี)^(๕)
- เด็กชายจมน้ำเสียชีวิตสูงกว่าเด็กหญิง ๒ เท่าตัว^(๔)
- อัตราป่วยตายจากการตกน้ำ จมน้ำ ของเด็ก ร้อยละ ๓๒.๕^(๖)
- วันเสาร์และอาทิตย์พบว่ามีเหตุมากที่สุด (ร้อยละ ๔๑.๐)^(๖)
- ช่วงเวลาที่เกิดเหตุมากที่สุด คือ ๑๕.๐๐ - ๑๗.๕๙ น. (ร้อยละ ๔๑.๐)^(๖)
- เดือนพฤษภาคม เมษายน และมีนาคม จมน้ำเสียชีวิตสูงสุด ใกล้เคียงกัน ๘๗ คน, ๘๘ คน และ ๘๓ คนตามลำดับ^(๕)
- แหล่งน้ำที่เด็กจมน้ำและเสียชีวิตมากที่สุด คือ แหล่งน้ำตามธรรมชาติ (ร้อยละ ๔๔.๙)^(๖)
- จากข้อมูลการเฝ้าระวังเหตุการณ์ในโปรแกรมตรวจสอบข่าวการระบาด (Outbreak Verification) มีผู้เสียชีวิตอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี ๒๑ เหตุการณ์ พบว่าเสียชีวิตตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปถึง ๑๕ เหตุการณ์^(๗)
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอัตราการเสียชีวิตจากการจมน้ำสูงที่สุด รองลงมาคือ ภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคกลาง ตามลำดับ^(๔)
- ๑๐ จังหวัดแรกที่มีจำนวนเด็กจมน้ำเสียชีวิตสูงสุด ได้แก่ นครราชสีมา (๓๑ คน), อุบลราชธานี (๓๐ คน), สุรินทร์ (๒๖ คน), ศรีสะเกษ (๒๖ คน), สกลนคร (๒๒ คน), ขอนแก่น (๒๐ คน), อุดรธานี สงขลาบุรีรัมย์ (จังหวัดละ ๑๙ คน), ปัตตานี ชัยภูมิ นครศรีธรรมราช (จังหวัดละ ๑๖ คน)^(๔)

การวิเคราะห์ความเสี่ยง (ค่าเฉลี่ยปี พ.ศ. ๒๕๕๑ – ปี พ.ศ. ๒๕๖๐**)

- ๑๐ ปีที่ผ่านมา เราสูญเสียเด็กไทย (อายุต่ำกว่า ๑๕ ปี) จากการจมน้ำไปแล้วถึง ๙,๕๗๔ คน (เฉลี่ยปีละ ๙๕๗ คน)^(๕)
- เดือนเมษายนมีการจมน้ำเสียชีวิตสูงสุด (๑๒๑ คน) รองลงมาคือ มีนาคม (๑๑๒ คน) และพฤษภาคม (๑๐๑ คน)^(๕)
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอัตราการเสียชีวิตสูงสุด
- แหล่งน้ำตามธรรมชาติ บ่อขุดเพื่อการเกษตรยังคงเป็นแหล่งน้ำที่พบการจมน้ำสูงสุด^(๖)
- กลุ่มเด็กอายุ ๕ – ๙ ปี เสียชีวิตสูงสุด (ร้อยละ ๔๐.๕) รองลงไปคือ กลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า ๕ ปี (ร้อยละ ๓๕.๕) ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราต่อประชากรเด็กแสบคนพบว่ากลุ่มเด็กอายุ ๕-๙ ปี มีอัตราการเสียชีวิตสูงสุดเช่นเดียวกัน เท่ากับ (๖.๓-๑๒.๒)^(๕)
- อย่างไรก็ตาม กลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า ๕ ปี พบจมน้ำเสียชีวิตสูงเฉลี่ยถึงปีละ ๓๓๙ คน ซึ่งส่วนใหญ่เสียชีวิตจากการจมน้ำภายในบ้านและละแวกบ้านของตนเอง (เด็กเล็ก สามารถจมน้ำในภาชนะที่มีน้ำเล็กน้อย ประมาณ ๑ - ๒ นิ้ว)
- ช่วงปิดเทอมภาคฤดูร้อน (มีนาคม - พฤษภาคม) เป็นช่วงที่มีเด็กจมน้ำเสียชีวิตสูงสุด (ค่าเฉลี่ย ๑๐ ปี = ๓๓๔ คน) ทั้งนี้ในบางปีมีจำนวนสูงถึง ๔๕๖ คน^(๒)

หมายเหตุ: ** ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อมูลเบื้องต้น ณ วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ (อาจมีการเปลี่ยนแปลง)

สาเหตุการจมน้ำ

๑) กลุ่มเด็กเล็ก

- เด็กเล็กจมน้ำ แม้ในภาวะที่มีน้ำสูงเพียง ๑ - ๒ นิ้ว
- เด็กเล็กมักจมน้ำในภาวะขนาดเล็กที่อยู่ภายในบ้าน เช่น ถัง กะละมัง โถง
- เด็กเล็กมักเดินตามเปิดหรือสุนัข และพลัดตกลงไปในน้ำ
- ผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กปล่อยให้เด็กอยู่ตามลำพังในช่วงเวลาที่ทำกิจกรรมบางอย่างเพียงระยะเวลาสั้นๆ เช่น เข้าห้องน้ำ คุยโทรศัพท์ ทำกับข้าว
- ผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก ไม่มีการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยงที่อยู่ในบ้าน

๒) กลุ่มเด็กโต

- มักเกิดจากการชวนกันไปเล่นน้ำ ประกอบกับการไม่รู้วิธีการเอาชีวิตรอดในน้ำและวิธีการช่วยเหลือที่ถูกต้อง
  - เมื่อตกน้ำจึงลอยตัวอยู่ในน้ำได้ไม่นาน และจมน้ำเสียชีวิตในที่สุด
  - เด็กวัยนี้จะเสียชีวิตพร้อมกันครั้งละหลายๆ คน เพราะความรู้อาจไม่ถึงแก่การณของเด็ก พอเห็นเพื่อนหรือน้องตกน้ำ คิดว่าตนเองว่ายน้ำเป็นก็กระโดดลงไปช่วย แต่สุดท้ายก็จะถูกกอดรัดและจมน้ำไปด้วยกัน
- เด็กไม่มีความรู้เรื่องความปลอดภัยทางน้ำ เช่น หนีผู้ใหญ่ไปเล่นน้ำกันเอง ไม่ปฏิบัติตามป้ายเตือน ไม่ใส่ชูชีพ ขณะลงเรือ พลัดตกน้ำเพราะเดินใกล้ขอบบ่อเกินไป
- ชุมชนขาดการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยงที่มีอยู่ในชุมชน เช่น การติดป้ายคำเตือน การสร้างรั้ว หรืออุปกรณ์ช่วยคนตกน้ำ

มาตรการป้องกันการจมน้ำตามแนวทางขององค์การอนามัยโลก ^(๖)

๖ มาตรการป้องกันการจมน้ำ

 <p>จัดให้มีสถานที่ปลอดภัยสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งต้องอยู่ห่างจากแหล่งน้ำ</p>	 <p>ติดตั้งเครื่องกีดขวางหรือรั้ว หรือคอกกั้นเด็ก เพื่อป้องกันการเข้าถึงแหล่งน้ำ</p>	 <p>สอนเด็กวัยเรียน (อายุมากกว่า ๖ ปีขึ้นไป) ให้ว่ายน้ำเป็น และมีทักษะด้านความปลอดภัยทางน้ำ</p>	 <p>สร้างความสามารถในการฟื้นคืนสู่สภาวะปกติ และบริหารจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัย และภัยพิบัติอื่นๆ ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับประเทศ</p>	 <p>ฝึกให้ผู้เห็นเหตุการณ์ รู้จักวิธีให้การช่วยเหลือ และกู้ชีพที่ปลอดภัย</p>	 <p>กำหนดและบังคับใช้กฎระเบียบเกี่ยวกับความปลอดภัยในการเดินเรือ การขนส่งทางน้ำ และการโดยสารเรือข้ามฟาก</p>
---	---	--	--	---	---

๔ กลยุทธ์เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำ

 <p>ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆ</p>	 <p>สร้างความตระหนักเกี่ยวกับการจมน้ำให้แก่ประชาชนผ่านกลยุทธ์การสื่อสาร</p>	 <p>พัฒนาแผนความปลอดภัยทางน้ำระดับชาติ (การป้องกันการจมน้ำ)</p>	 <p>งานวิจัย: การพัฒนาการป้องกันการจมน้ำ ผ่านการเก็บข้อมูลและงานวิจัยที่ออกแบบมาอย่างดี</p>
---	--	---	--

แปลจากหนังสือ Preventing drowning: an implementation guide. Geneva: World Health Organization; 2017.

คำแนะนำ

■ ประชาชนและชุมชน:

- สำรวจแหล่งน้ำเสี่ยงในชุมชน
- ฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัยในชุมชน (เช่น ประกาศเสียงตามสาย คอยตักเตือนเมื่อเห็นเด็กเล่นน้ำตามลำพัง)
- จัดการแหล่งน้ำเพื่อให้เกิดความปลอดภัย เช่น สร้างรั้ว ติดป้ายคำเตือน จัดให้มีอุปกรณ์ช่วยคนตกน้ำไว้บริเวณแหล่งน้ำเสี่ยง (ถังแกลลอนเปล่าผูกเชือก ขวดน้ำพลาสติกเปล่า ไม้)
- มีมาตรการ/กฎระเบียบในชุมชน เช่น ห้ามดื่มสุราก่อนลงเล่นน้ำ ใส่ชูชีพเมื่อโดยสารเรือหรือทำกิจกรรมทางน้ำ แหล่งน้ำที่เกิดขึ้นใหม่ต้องมีมาตรการป้องกัน
- สอนให้เด็กรู้จักแหล่งน้ำเสี่ยงและอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้น

■ ผู้ปกครองและเด็ก:

- ผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กต้องดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด ไม่เผลอปล่อยให้เด็กเล็กไถ่ตามลำพัง เช่น ขณะรับโทรศัพท์ ทำกับข้าว หรือเดินไปเปิด-ปิดประตูบ้าน
- ทุกครัวเรือนที่มีเด็กอายุน้อยกว่า ๒ ปี ควรใช้คอกกั้นเด็ก
- เหน้่าทิ้งจากภาชนะทุกครั้งหลังใช้งาน หรือฝั่กกลบแ่งน้ำที่ไม่ได้ใช้งาน
- สอน/เรียนรู้ กฎความปลอดภัยทางน้ำ เช่น ไม่เล่นใกล้แหล่งน้ำ รู้จักประเมินสภาพแหล่งน้ำที่จะลงไป (ความลึก ความตื้น ความชัน ความเย็น กระแสน้ำ)
- สอน/เรียนรู้ วิธีการว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอดและวิธีการช่วยเหลือที่ถูกต้อง

■ เจ้าหน้าที่/บุคลากรสาธารณสุข:

- ร่วมกับชุมชนในการสำรวจแหล่งน้ำเสี่ยงในพื้นที่
- ให้ความรู้ในเรื่องปัจจัยเสี่ยง และแนวทางการป้องกันการจมน้ำแก่ประชาชน
- สอบสวนการจมน้ำของเด็กในพื้นที่ และกำหนดมาตรการป้องกันร่วมกับชุมชน
- สอนให้คนในชุมชนรู้จักวิธีการช่วยเหลือคนตกน้ำหรือจมน้ำเบื้องต้น และวิธีการปฐมพยาบาลเด็กจมน้ำที่ถูกวิธี (โดยเน้นว่าห้ามจับเด็กที่จมน้ำอุ้มพาดบ่า)
- ผลักดัน/สนับสนุนให้เกิดทีมผู้ก่อการดี (Merit Maker) ป้องกันการจมน้ำ ให้ครอบคลุมอย่างน้อยทุกตำบล

.....

สำนักโรคไม่ติดต่อ (กลุ่มป้องกันการบาดเจ็บจากสาเหตุอื่นๆ)
กรมควบคุมโรค, www.thaincd.com, www.facebook.com/thaincd
๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เอกสารอ้างอิง

๑. World Health Organization. The Global Report on Drowning. Available from: http://www.lifesaving.bc.ca/sites/default/files/WHO_Report_on_Drowning_-_November_๑๗_๒๐๑๔.pdf [๒๐๑๔ Nov ๒๒].
๒. สัม เอกเฉลิมเกียรติ. ทบทวนวรรณกรรมการจมน้ำของเด็ก. ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพยาบาลสงเคราะห์ทหารผ่านศึก; ๒๕๕๐.
๓. สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค. สถานการณ์การตกน้ำ จมน้ำของเด็กในประเทศไทย. ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพยาบาลสงเคราะห์ทหารผ่านศึก; ๒๕๕๒.
๔. กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. การจมน้ำเสียชีวิตปี พ.ศ. ๒๕๖๐ (ข้อมูลเบื้องต้น ณ วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑) [ไฟล์ข้อมูล]. กรุงเทพมหานคร: กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข; ๒๕๖๑.
๕. กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. การจมน้ำเสียชีวิตปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๖๐ (ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อมูลเบื้องต้น ณ วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑) [ไฟล์ข้อมูล]. กรุงเทพมหานคร: กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข; ๒๕๖๑.
๖. สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค. การเฝ้าระวังการบาดเจ็บระดับชาติ (Injury Surveillance System: IS) ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ [ไฟล์ข้อมูล]. กรุงเทพมหานคร: สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข; ๒๕๖๑.
๗. สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค. การเฝ้าระวังเหตุการณ์ไม่โปรแกรมตรวจสอบข่าวการระบาด (Outbreak Verification) ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ [ไฟล์ข้อมูล]. กรุงเทพมหานคร: สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข; ๒๕๖๑.
๘. Preventing drowning: an implementation guide. Geneva: World Health Organization; ๒๐๑๗. Licence: CC BY-NC-SA ๓.๐ IGO.

